

ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ ЯК ЧАСТИНА УПРАВЛІНСЬКОГО ЦИКЛУ

Сьогодні глобальні процеси, які відбуваються всіх сферах діяльності людини потребують і нових підходів до управління освітньою сферою, яка є інтегральною сукупністю освітніх структур, відносин, діяльності та свідомості, що забезпечує відтворення і розвиток інтелектуального потенціалу суспільства.

Ефективність сучасного освітнього менеджменту виявляється у прагненні більш неформальних, демократичних, гнучких способів і методів управління. Це судження особливого значення для вчителя та дослідника у процесі управління навчально-пізнавальною діяльністю для обґрунтування сутності освітнього менеджменту та конкретизації його функцій. У процесі демократизації управління делегування повноважень є проблемою, бо тією мірою, якою повноваження (функції) не делеговані, вони централізовані. Децентралізація повноважень вимагає їхнього оптимального розподілу як по вертикалі, так і по горизонталі. Застосовуючи методи, виділені фахівцями вітчизняної науки (постановка мети, планування, організація, контроль, регулювання), та зіставляючи їх зі складом, прийнятим в освітньому менеджменті, ми відзначаємо наявність загальних і специфічних функцій, наприклад, регулювання, мотивації, стимулювання [1].

У науковій літературі значна увага приділяється питанням управління інноваційною діяльністю в закладах освіти та інноваційними процесами в освіті. Зокрема, проблеми освітнього менеджменту досліджуються у працях В. Андрущенко, Л. Ващенко, А. Губа, Л. Даниленко, В. Денисюк, І. Драча, Л. Литвиної, В. Маслова, Н. Погрібної, С. Королюк та інших. Ґрунтовний аналіз робіт вказує на те, що науково-педагогічна думка поступово іде шляхом розробки та стимулювання розвитку освіти.

Управлінські вид діяльності, який дає змогу відрізнити одну роботу від інших та спрямованість видів освітньої діяльності на керований об'єкт або фактори зовнішнього середовища є визначальними ознаками для класифікації функцій менеджменту освіти.

Узагальнюючи дані проведеного аналізу та з огляду на сучасні тенденції й закономірності управління педагогічними системами в умовах інноваційного розвитку суспільства функції управління доцільно згрупувати у такі групи: функції управлінського циклу та соціально-психологічні функції.

На думку науковців, до функцій управлінського циклу належать функції, які розкривають зміст діяльності на основних етапах управління (планування, організація, контроль, коригування). Це планово-прогностична, організаційно-координуюча, контроль-коригуюча функції. Саме ці функції мають забезпечити реалізацію принципів управління, які є основою підвищення ефективності компетентісно орієнтованого управління [2].

Наскрізною, спільною для кожного з етапів управлінського циклу є інформаційна функція управління. Це зумовлено визначальною роллю інформації при здійсненні управлінської діяльності, а саме: для забезпечення керівників і виконавців достатньою та надійною інформацією у процесі прийняття управлінського рішення на рівні освітніх установ на всіх етапах управлінського циклу.

Соціально-психологічні функції, зумовлені необхідністю врахування соціально-психологічних аспектів управління, спрямовані на мотивацію, розвиток педагогічної творчості, надання дійової допомоги працівникам колективу. До їх складу віднесено, мотиваційно-стимулювальну та фасилітативну. Поєднання двох функцій в одну з

подвійною назвою означає подвійну мету такої функції та взаємозв'язок між діями, спрямованими на досягнення як однієї, так і другої мети [2].

На думку Л. Литвиної, сутність менеджменту освітніх інновацій розкривається за допомогою функцій, основними з яких є: аналітико-прогностична функція, функція планування, функція організації, функція мотивації та стимулювання, функція координації, функція контролю та функція регулювання. Менеджмент освітніх інновацій здійснюється за певними принципами, що постають як норми та орієнтири діяльності та забезпечують її успішність й ефективність [3].

Для успішного менеджера не повинно бути суттєвої різниці між залученням нового та підтримкою вже існуючого персоналу, а також між винагородою та його розвитком. Тобто кожен процес є рівнозначно важливий, і нівелювання одного заради іншого призведе до дисфункції у роботі організації, адже людський ресурс є основним джерелом і показником успішності підприємства.

Серед основних принципів реалізації інновацій в освіті виділяють: гуманізм, демократизм, оптимальність, національну спрямованість, єдність загальнолюдського і національного характеру навчання, співтворчість, життєтворчість, диференціацію та індивідуалізацію, оптимізацію і відкритість, інноваційність [3, с. 108].

До організаційно-управлінських змін в управлінні навчальними закладами, що виникають унаслідок інноваційної діяльності, належать:

модульна структура управління закладом освіти (за видами діяльності – виховна, навчальна, управлінська; за формами управління – формальна (державна), неформальна (громадська); за суб'єктами й об'єктами управління – керівник загальноосвітнього навчального закладу, керівник інноваційного проекту в загальноосвітньому навчальному закладі, учасники інноваційної діяльності);

організаційно-структурні, економічні, психологічні, діагностичні, інформаційні форми і методи управління, які створюють умови для оперативного, ефективного, оригінального і нестандартного прийняття керівником управлінського рішення;

проектно-інноваційна модель управління, в якій керівник загальноосвітнього навчального закладу постійно підтримує діяльність авторів і учасників інноваційних проектів, що здійснюються на різних етапах інноваційного процесу в школі, і забезпечує вирішення найважливіших проблем освіти на певному етапі її розвитку;

управління за цілями;

максимальне можливе залучення органів громадськості до управління, розвиток самоуправління шкільної молоді;

економічне стимулювання педагогів-новаторів;

підтримка конкуренції та підприємництва;

різноманітність і рівноправність усіх форм організації інноваційної діяльності;

максимальне використання надбань світової науки та техніки в галузі освіти [4, с. 16].

Отже, реалізація основних функцій менеджменту освіти та управління персоналом виділяє діяльність людини як важливий прояв її потенціалу, оскільки вона суттєво впливає на ефективність роботи і його конкурентоспроможність.

1. Губа А .В. Функції освітнього менеджменту: класифікація та зміст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sportpedagogv.org.ua/html/journal/2008-02/08gavfcc.pdf>. 2. Драч І. І. Характеристика функцій управління педагогічними системами в умовах інноваційного розвитку суспільства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/.../ped/.../Drach.pdf. 3. Литвин Л. Менеджмент освітніх інновацій: сутність та особливості впровадження / Л. Литвин, Р. Горбатюк // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 108–115. 4. Даниленко Л. І. Педагогічні інновації в сучасній теорії і практиці / Л. І. Даниленко // Директор школи. – 2007. – № 3. – С. 28–49. (Бібліотека управління освітою).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>